

EKO MUZEJ PUSTINJA BLACA

Kratka povijest Pustinje Blaca

Na južnim obroncima otoka Brača, na području između Bola i Milne, u 15. i 16. stoljeću zasnovani su pustinjački samostani. Najveći od njih, Blaca, smješten ispod špilje Ljubitovice, u kanjonu koji se s vrha otoka spušta prema istoimenoj uvali, danas je muzej do kojega je, baš kao i nekad, moguće stići samo pješice. Uski, strmi put kroz kanjon dug oko dva i pol kilometra, kojim su stoljećima gazile mazge i konji i danas je jedina veza sa svijetom. Između klisura i jama, uz pećinu u podnožju ogromne izolirane stijene, polovinom 16. stoljeća svoje su utočište u Blacima našli poljički svećenici glagoljaši bježeći pred najezdom Turaka. Zagradili su prvi prostor za boravak ljudi i zaklon stoke, uskoro uz strmu liticu dozidali crkvu i samostan, stambene i gospodarske zgrade, a prostrane šume pretvorili u bogate vinograde i maslinike. Blaca doživljavaju veliki procvat sredinom 18. stoljeća kada redovnička zajednica radom i požrtvovnošću proširuje svoje poslove na trgovinu i pomorstvo.

“Po nekim sadržajima koji se ovdje nalaze kao što su škola, tiskara, opservatorij sa znanstvenom bibliotekom, prostorije s gramofonom i klavirom, a još više po blagotvornom utjecaju na okolinu, po organiziranosti tog djelovanja: sustavu vodnih retencija za napajanje stoke i zalijevanje, stakleniku, pčelinjaku, voćnjaku i perivoju, Blaca se zaista doimlju kao sažetak grada u dobrom smislu” zapisao je Tomislav Bužančić, građevinski inženjer koji se bavio pučkim graditeljstvom otoka Brača.

Svećenici glagoljaši zajedno s težacima živjeli su u čvrstoj zajednici obrađujući zemlju i gojeći stoku, a njihovo je zajedništvo učvršćivao i Pravilnik, koji je predstavljao čvrstu okosnicu napretka. Još 1570. godine utemeljena je u Blacima prva poljoprivredna zadruga zasnovana na dobrovoljnosti, uzajamnosti, zajedničkoj nepodijeljenoj imovini i podjeli ostvarenog dobitka. Sve generacije pustinjaka držale su se Pravilnika koji je govorio o njihovim obavezama, počevši od uzornosti svećenika do neprikosnovenog zajedničkog imetka. O duhovnom životu blatačkih svećenika svjedoči i danas sačuvana knjižnica sa više od 8000 knjiga, od kojih je dio iz vremena prije 1800. godine.

Pustinju Blaca obnavljale su generacije svećenika koje su često bile iz iste obitelji, a njezin posljednji upravitelj bio je don Nikola Milićević mlađi, koji je 20-ih godina 20. stoljeća stvorio u Blacima pravi opservatorij opremljen knjižnicom, instrumentima i teleskopima i iza sebe ostavio vrlo vrijednu astronomsku baštinu koja se danas nalazi izložena u muzejskom postavu. Mnogi poznavatelji povijesti bračkih pustinja kazat će da je zaista pravo čudo kako su se blatački pustinjaci borili s ponekad divljom prirodom i škrtim otočkim zemljištem i održali ovdje puna četiri stoljeća.

Svi koji su posjetili Blaca složiti će se s tvrdnjom da se ono što doživite ovdje među hridima i strmim padinama, može opisati gotovo nevjerojatnim, poput prave čarolije čija tajna možda leži u jedinstvu prirode i života koji se odvijao u Pustinji. Blaca su izniman spomenik ljudskoga rada i izdržljivosti, pravi prirodni i kulturološki fenomen, čudesna oaza mira i uspomena na davno prošla vremena.

Revitalizacija

Još otkako je zamrla svećenička zajednica u Pustinji Blaca, traju pokušaji da se zaštiti i očuva ovaj izniman spomenik kulture. Godine 1984. izrađeni su „Projekt o revitalizaciji i namjeni spomenika kulture Pustinja Blaca“ i „Prijedlog za pokretanje inicijative za osnivanje ekomuzeja Blaca“. Velika obnova muzejskog sklopa započela je sredinom 80-ih godina radovima na visokom bedemu uzduž Pustinja koji je dovršen tek u drugom navratu sredinom 90-ih godina. Iz ruševina su iznova podignute tzv. „Nova“ i „Težačka“ kuća, nastavljena je sanacija krovova muzejskog dijela te popravak unutrašnjosti crkve. Dio radova odvijao se početkom 90-ih kada je provedeno čišćenje okolnih putova, vododerina i velikog maslinika u Tarcima no, uslijed početka Domovinskog rata, planirani radovi ipak nisu dovršeni. U prigodi svečanosti otvaranja zračne luke Brač, 6. svibnja 1993., Pustinja Blaca posjetio je prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman i u spomen-knjigu zapisao: „Ovo je mjesto svjedočanstvo u kakvim se uvjetima održavao duh i opstojnost hrvatskog naroda“.

Godine 1993. Splitsko dalmatinska županija osniva Centar za kulturu Brač, javnu ustanovu u kulturi koja, zajedno s Upravom za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, Konzervatorskim odjelom u Splitu, nastavlja skrbiti o Pustinji Blaca. U posljednja četiri desetljeća provedeni su opsežni konzervatorsko-restauratorski radovi na muzejskom kompleksu, dok se od 2007. provode aktivnosti integralne zaštite u sklopu šire definiranog programa eko-muzeja. Pokrenuta je sanacija muzejskih zgrada, uređenje pristupnih putova, kompleksni restauratorsko-konzervatorski radovi i izrada sveobuhvatne projektno-tehničke dokumentacije, u cilju uspostave ekomuzeja.

Intenzivniji građevinski radovi započeli su u siječnju 2008. godine, kada je u Blaca dopremljen teški građevinski materijal, zahvaljujući velikoj pomoći Ministarstva obrane RH - pilota i posade helikoptera zrakoplovne baze u Divuljama, te pripadnika Hrvatske gorske službe spašavanja, Stanice Split. U dosadašnji način dopreme materijala za gradnju i obnovu samostanskog sklopa uz pomoć konja i mazgi, uključila se suvremena letjelica. U nekoliko helikopterskih preleta dovezeno je više od devet tona drvene građe, građevnog materijala i opreme, a dio stilskog namještaja iz muzeja prenesen je na restauraciju u Split. Zračni se prijevoz nametnuo kao jedini logičan način dopreme drvenih greda dugih više od šest metara i teških oko stotinu kilograma. Akcija je započela na brdu nasuprot Blataca, gdje su posebno zapakirani materijal i oprema premješteni s kamiona i specijalnim sajlama pričvršćivani na helikopter. Budući da nije imao uvjete za slijetanje u blizini muzeja, lebdio je dok pripadnici GSS-a nisu brzo otkočili zapakiranu opremu na tlo uz samostanske zidine. U ovoj zahtjevnoj i opasnoj akciji sudjelovalo je više od dvadeset ljudi koji su izvrsno odradili svoj posao u iznimno teškim uvjetima. Tada je obnovljena i velika konoba koju je krajem 19. stoljeća uredio don Nikola Miličević stariji, starješina Pustinja Blaca od 1869. do 1923. godine. Zapis svjedoče o njegovim nastojanjima da osobito unaprijedi poljoprivredu i stočarstvo. Don Niko je u dva navrata potpuno obnovio i sve blatačke vinograde, čak je i nove šumske predjele zasadio lozom te se s prostranih vinograda prikupljao crljenak, plavac i bugavu. Na žalost, sredinom 20. stoljeća u opustošenim su Blacima ostali prazni ambari i rasušene bačve. U radovima tijekom 2009. i 2010. godine izmijenjena je stropna konstrukcija velike konobe, ožbukani su zidovi, restaurirani zaboravljeni alati, strojevi i bačve koji svjedoče o načinu podrumarenja vina s blatačkih posjeda. Program sanacije u ovoj je fazi obuhvatio i drvodjelsku radionicu, smještenu uz samu špilju Ljubitovicu. Radionica je imala tokarski stroj i brojne alate potrebne za održavanje namještaja, prozora i vrata u Pustinji, a don Niko je ovdje izrađivao i raznovrsne krletke za ptice koje je uzgajao, osobito kanarinke. Krov ove kamene jednokatnice urušio se zajedno s čitavom drvenom konstrukcijom kata.

Tijekom obnove ponovno je postavljen krov od kamenih ploča, popravljeni drveni podovi na gredama, ožbukana unutrašnjost, uređen namještaj s tokarskim stolom i rekonstruiran don Nikin ormar s drvodjelskim alatom te crvena garnitura iz glazbenog salona.

Krenulo se potom u obnovu i sanaciju muzejskih zgrada iz 19. stoljeća, tzv. „Nove“ i „Težačke“ kuće, u namjeri stvaranja smještajnog kapaciteta za dvadesetak ljudi - djelatnika Pustinja, istraživača, svećenika, stručnjaka, polaznika znanstvenih i stručnih radionica. Obnova ovog dijela muzejskog sklopa započela je još krajem 80-ih godina kada su u ruševinama izvedene međukatne konstrukcije i postavljeno krovništvo, ali planirani radovi nisu dovršeni uslijed ratnih zbivanja 90-ih. Oslanjajući se na postojeći projekt, radovi se nastavljaju i intenziviraju tijekom 2010. i 2011. kada se ovdje odvijaju opsežni građevinski zahvati i provode konzervatorsko-restauratorski postupci na predmetima iz muzejskog fundusa. Radove financiraju Ministarstvo kulture RH, Splitsko-dalmatinska županija, Ministarstvo turizma i donatori - Zaklada Adris, Hrvatska lutrija i Zagrebačka banka.

Uslijed prirodne nepogode koja je u veljači 2010. godine pogodila Blaca - odrona stijena s hridi iznad samostanskog sklopa, došlo je do oštećenja na dijelu zgrada Pustinja, a muzej je privremeno zatvoren za posjetitelje. Tijekom zimskih mjeseci te su godine vladale iznimno loše vremenske prilike izazvavši mnoge nepogode u čitavoj Europi. Kroz povijest Pustinja Blaca u više su navrata zabilježeni odroni stijena, a nakon ponovnog odrona i oštećenja krovništva, kao prioritet u zaštitnim radovima nametnula se sanacija stijenjske mase. Uslijedile su brojne aktivnosti usmjerene na poduzimanje mjera za siguran dolazak i boravak posjetitelja, a nakon uklanjanja potencijalno najlabilnijih stijenjskih fragmenata i stručne procjena koja je utvrdila da je potrebno izvesti radikalnije i dugotrajnije mjere zaštite od daljnje degradacije, izrađena je projektna dokumentacija. Radovi na sanaciji stijenjske mase tijekom 2012. i 2013. godine uključivali su uklanjanje svih labilnih fragmenata stijene uz korištenje nedetonirajućih sredstava, zaštitne mreže i geotekstila, usitnjavanje stijenjskih blokova uz rub zaravni, zapunjavanje pukotina u stijeni, dreniranje, te stvaranje zaštitne barijere od gabionskih zidova od lomljenog kamena. Odvijali su se u vrlo teškim uvjetima, s obzirom na to da je svu potrebnu mehanizaciju valjalo rastaviti na dijelove i na rukama, kozjim putem, prenijeti do muzeja u kojemu nema električne energije ni tekuće vode. Posao je dodatno otežavala činjenica da se same zgrade nalaze neposredno ispod labilnoga stijenja. Sanacija je bila vrlo zahtjevna i s geotehničkog aspekta, ali i zbog karaktera objekata koji se štite i (ne)mogućnosti fizičkog pristupa mjestima pojedinačnih zahvata. S obzirom na iznimnu spomeničku vrijednost Pustinja Blaca i njezina okoliša, u projektu kao i pri samoj izvedbi sanacije osobito se pazilo na to da se ne naruši postojeća vizura cijeloga područja iznad muzejsko-samostanskog sklopa. Nakon stijena, nastavljeni su radovi na sanaciji muzejskih zgrada, uz mnoge poteškoće u organizaciji, transportu i izvođenju. Sva potrebna oprema i alati na rukama prenose se do muzeja strmom stazom dva i pol kilometra, radovi se izvode uz korištenje agregata i upotrebu kišnice, a ljudima u prijenosu tereta pomažu konji i magarci. Ipak, upravo ta izoliranost Pustinja Blaca i stopljenost muzeja s krajolikom čini ovo područje toliko posebnim.

Zbog bujica koje su često odnosile kamenje i zemlju, blatački su upravitelji svake godine organizirali radove na čišćenju i uređivanju putova oko Pustinja. Zbog istih se razloga oštećeni dijelovi puta uz samostanski sklop stalno obnavljaju, na stari način u suhozidu. I makadamska cesta koja vodi do pješačkog puta prema Blacima u duljini oko 5 km, nakon dužeg razdoblja nepovoljnih vremenskih prilika, često dospijeva u iznimno loše stanje, ispunjena lokvama i rupama. Prolazak automobilima uvelike je otežan, autobusima skoro sasvim onemogućen, a u vrijeme radova na popravku muzejskih zgrada, dodatno je otežana dostava mehanizacije i opreme. Ova šumska prometnica, osim pristupa muzeju, jedini je protupožarni put prema Pustinji, ali i širem području zaštićenog krajolika Doline Blaca.

Održavanje prometnice stoga je od iznimne važnosti, a Centar za kulturu Brač pripremio je dokumentaciju za dugotrajnije rješavanje njezine funkcionalnosti u okviru ekomuzejskog koncepta.

Pustinjački samostan Blaca kroz stoljeća postao je središtem šireg zaokruženog prostora kojemu su pripadala gospodarska imanja, vinogradi, maslinici te pastirski zaseoci s pašnjacima. Na području zvanom Tarca, na pola sata hoda od samostana, nastao je jedan od najvećih maslinika Mediterana tog doba s površinom od 15 hektara. Radilo se i privređivalo: obrađivali su se vinogradi, sjekla šuma, brale masline, smokve i limuni, vadio med iz košnica, sirio sir, prodavalo vino. I ovaca je bilo puno, gotovo tisuću, i koza, konja, mazgi, čak i volova. Na samo nekoliko minuta hoda od samostana, 1905. godine don Niko Milićević stariji sagradio je jedinstveni pčelinjak s 266 košnica od betonskih ploča. Blatačko gospodarstvo bilo je spoj tradicionalnog i suvremenog načina proizvodnje poljoprivrednih kultura. Eksperimentiralo se s uvođenjem novih tehnologija poput sušenja voća ili proizvodnje i prerade vina. U iznimno velikim količinama proizvodilo se maslinovo ulje i med.

Područje zaštićenog krajolika Doline Blaca danas pruža izvrsnu priliku za očuvanje ekološke ravnoteže. Blatačko poljodjelstvo sada relativno je zapušteno, a velik dio zemlje, šuma i pašnjaka obrastao makijom. Cjelovita obnova Pustinja Blaca moguća je samo uz oživljavanje gospodarstva, a revitalizirati poljoprivredu znači očuvati, njegovati i zadržati tradicijske sadržaje poljoprivrednih prostora uvažavajući principe ekološke poljoprivrede.

Tijekom 20. stoljeća Pustinja je postala poznata u svijetu po svojoj zvjezdarnici, čiji je promicatelj bio don Nikola Milićević mlađi, svećenik i profesor astronomije, posljednji upravitelj Pustinja Blaca od 1923. do 1963. U njegovo vrijeme u Blaca su dolazili najpoznatiji svjetski istraživači neba i gledali kroz jedan od najvećih teleskopa u ovom dijelu Europe. Don Nikino djelovanje na području astronomije zauzima posebno mjesto u našoj kulturnoj baštini, a počast su mu odali 1999. godine i u zvjezdarnici Višnjan kada su otkrivenom asteroidu dali njegovo ime - 10241 Milićević. Njegova velika i neostvorena želja bila je sagraditi nove prostorije za uspješna astronomska promatranja i slobodan pregled nebeskog svoda na najpogodnijem mjestu u okolici Pustinja Blaca. U ekomuzejskom konceptu planirana je obnova astronomskog rada i uspostava zvjezdarnice koja bi, uz suvremenu tehnologiju, mogla postati novom znanstvenom i turističkom atrakcijom Pustinja.

Sve dosadašnje aktivnosti u projektu „Ekomuzej Pustinja Blaca“ bile su dobro popraćene u javnosti, što je, uz podršku stručnih krugova, bilo izuzetno važno u stvaranju pozitivne klime u zajednici. Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, u suradnji s Centrom za kulturu Brač, 2015. godine prijavila je Ekomuzej Pustinja Blaca za Landscape Award – nagradu za dostignuća u području zaštite krajolika. Nagradu dodjeljuje Vijeće Europe svake dvije godine projektima lokalnih udruga i organizacija koje prepoznaje kao uzorne primjere u očuvanju i prezentaciji vrijednosti krajolika.

Ekomuzej Pustinja Blaca bio je prvi hrvatski kandidat za tu prestižnu nagradu, a Komitet ministara Vijeća Europe dodijelio je priznanje i pohvalio visoku vrijednost projekta. „Zahvaljujući visokoj kulturnoj vrijednosti, Ekomuzej Pustinja Blaca, nekadašnji samostan, snažno je ojačao lokalnu održivost i osjećaj pripadnosti stanovnika tom mjestu. Mjere poduzete za vrijeme obnove, kako bi se olakšao pristup, potakle su razvoj pješačkih i biciklističkih staza, omogućivši uživanje u krajoliku. Zbog toga je ovaj projekt posebno pozitivno iskustvo u poboljšanju krajolika koji okružuje povijesni spomenik“ – stoji u tekstu priznanja.

Ministarstvo kulture i medija RH i Splitsko dalmatinska županija osiguravaju stručnu i financijsku potporu ovome projektu koji se i dalje kontinuirano razvija. U sljedećoj se fazi, osim nastavka sanacije i uređenja muzejskih zgrada, planira i unaprjeđenje muzejskoga programa prema ekomuzejskom konceptu, uspostava rješenja za korištenje obnovljivih izvora energije te revitalizacija gospodarstva. U daljnjem programu planirano je:

- obnoviti sve oštećene i ruševne zgrade muzejsko-samostanskog sklopa i uspostaviti njihovu cjelovitu kulturno-turističku funkciju
- restaurirati predmete iz muzejskog fundusa u cilju njihove zaštite i prezentacije
- opskrbiti objekte energijom i vodom na ekološki prihvatljiv način i tako osigurati sklad suvremenog načina života čovjeka i stapanje tehnološkog napretka s prirodom i održivim razvojem
- zaštititi objekte od mogućih prirodnih opasnosti i rizika uzrokovanih ljudskim faktorom.
- očuvati, njegovati i zadržati tradicijske sadržaje poljoprivrednih prostora kroz revitalizaciju nekadašnjeg maslinarstva, vinogradarstva, uzgoja ljekovitog bilja i pčelarstva.
- urediti pristupne puteve, staze i odmorišta do Pustinje Blaca s kopnene i morske strane
- uspostaviti dobro organiziran sustav posjeta i obilaska cijelog lokaliteta uz kvalitetne kulturno-turističke sadržaje i nove muzeološke programe
- educirati lokalno stanovništvo, turističke djelatnike, stručnu i širu javnost te uspostaviti programe stručne i studentske razmjene.
- potaknuti lokalnu zajednicu na oživljavanje okolnih sela. Stvaranjem interpretacijskih punktova i mjesta za predah, rekreaciju i kušanje domaće gastronomske ponude, osobito obiteljsko poljoprivrednih gospodarstava stvorila bi se nova vrijednost čitavog zaštićenog područja sukladna zahtjevima posjetitelja i kulturno turističkog hodočasnika 21. stoljeća
- uvrstiti Pustinju Blaca na listu zaštićene svjetske baštine - UNESCO-a

Ekomuzej Pustinja Blaca – Posjetiteljski centar

Poseban naglasak programa revitalizacije Pustinje Blaca tijekom 2025. godine stavljen je na pripremu obnove nekadašnje zgrade zimskog vrta (limunjere) s pripadajućim okolišem u cilju stvaranja Posjetiteljskog centra.

Ovaj dio projekta ekomuzeja odvija se u sklopu provedbe Integriranog teritorijalnog programa za otoke 2021.-2027. "Eko-muzej Pustinja Blaca" te je definiran kao projekt javne kulturno turističke infrastrukture čiji je osnovni cilj uspostaviti mnogobrojne resurse ovog jedinstvenog spomeničkog sklopa iz 16. st. u zaštićenom prirodnom krajoliku s izuzetnim povijesnim, gospodarskim, umjetničkim i znanstvenim sadržajima.

Program osobito vrednuje različite aspekte kulturno turističke ponude gdje muzej postaje sredstvo za opći razvoj društvene zajednice i uključuje čitav prirodni ambijent i kulturni milje. Kroz jačanje kvalitete proizvoda i usluga i jedinstvenu turističku ponudu doprinosi stvaranju prepoznatljive turističke destinacije, unaprjeđenju i zaštiti kulturne i prirodne baštine, te razvoja komunalne i turističke infrastrukture.

Projekt nosi epitet 'zelenog' jer objedinjuje snažnu brigu za okoliš i održivi razvoj turizma, njime se jačaju ljudski potencijali te stvaraju partnerstva neophodna za razvoj i promociju projekta, imajući u vidu prednosti, ali i potencijalna ograničenja razvoja turizma u području zaštićene kulturne baštine.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, SAFU i Centar za kulturu Brač u rujnu 2025. godine potpisali su ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava u iznosu od 1.062.500,00 eura za Posjetiteljski centar. Nekadašnja limunjera s pergolom i kućicom, u podnožju samostanskog sklopa na području šume posebne namjene, funkcionalno je povezana s muzejem u kojemu se nalazi stalni postav, trenutno nije u funkciji, a realizacijom ovog Ugovora planirana je njezina uspostava kroz Posjetiteljski centar.

Projekt uključuje: rekonstrukciju građevine nekadašnjeg zimskog vrta (stvaranje prostora za boravak i komunikaciju posjetitelja, prezentaciju povijesti eko muzeja te odvijanje posebnih kulturnih događanja i sl.), obnovu izvorne strukture za sušenje voća neposredno uz limunjeru, unutarnje uređenje poljske kućice / gospodarske zgrade, obnovu zelenih površina uz građevinu, foto-naponskim panelima osiguravanje proizvodnje električne energije, sakupljanje kišnice za zalijevanje nasada i sanitarije, uspostavu digitalnih rješenja u interijeru / muzejskom postavu i sl.

Rezultat projekta bit će renovirani i adaptirani objekt kulturne baštine kao još jedan snažan doprinos prepoznatljivosti destinacije kulturnog turizma. Osim prihvata posjetitelja i prezentacije cjelovitog projekta ekomuzeja u ovom prostoru planirana je organizacija različitih događanja s ciljem promocije šireg kulturnog krajolika Doline Blaca, edukacija lokalnog stanovništva, turističkih djelatnika, stručne i šire javnosti kao i uspostava programa stručne i studentske razmjene.

Sve planirane aktivnosti potaknut će ponajviše lokalnu zajednicu na podizanje svijesti i znanja o vrijednosti i svim oblicima zaštite kulturne baštine otoka.

Korčula, 8. rujna 2025. - svečana dodjela odluka i ugovora o sufinanciranju razvojnih projekata.

Premijer Andrej Plenković uručio je 19 ugovora za projekte iz turizma, kulture, energetske obnove zgrada, socijalne uključenosti, gospodarenja otpadom i vodno-komunalnog gospodarstva

Dana 27. svibnja 2026. u uredu župana Splitsko dalmatinske županije potpisan je ugovor o početku građevinskih radova na Posjetiteljskom centru financiran bespovratnim sredstvima Integriranog teritorijalnog programa za otoke u financijskom razdoblju 2021. – 2027., Europskog fonda za regionalni razvoj, te sredstvima proračuna Splitsko-dalmatinske županije namijenjenim djelatnosti županijske ustanove u kulturi Centru za kulturu Brač. Ukupna vrijednost projekta je 1.250.000,00 EUR, a iznos EU potpore je 1.062.500,00 EUR (85 %).

Projektni partneri su Općina Nerežišća, Muzej Hvarske baštine, Turistička zajednica Grada Supetra, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Splitsko-dalmatinske županije More i Krš.

Ugovor o građevinskoj obnovi limunjere vrijedan 982.768,63 EUR s pdv-om uz prisustvo župana Blaženka Bobana i suradnika, zamjenika Stipe Čogelje, pročelnika odjela za kulturu, sport i tehničku kulturu Željka Primorca, potpisali su Jasna Damjanović, ravnateljica Centra za kulturu Brač i Toni Bošnjak direktor Hapilan d.o.o. , građevinske tvrtka iz Splita, odabrane u postupku javne nabave.

Posjetiteljski centar, dakle, služiti će kao prva točka upoznavanja Pustinje Blaca. Tamo, u podnožju muzejskog sklopa, gosti će se moći odmoriti i okrijepiti od prilično napornog dolaska pješaćenjem do Pustinje. Ostaci nekadašnje limunjere, mjesta u kojem su preko zime svećenici čuvali stabla limuna, uredit će se u ugodan prostor za boravak i komunikaciju posjetitelja, prezentaciju povijesti eko-muzeja te održavanje kulturnih događanja.

Obnovljeni i adaptirani prostori Pustinje Blaca, kroz posjetiteljski centar eko-muzeja, predstavljat će važan preduvjet za održivo korištenje i upravljanje ovim jedinstvenim lokalitetom, pravim biserom hrvatske spomeničke baštine.

Za priču o tijeku radova na očuvanju Pustinja Blaca, našeg otočkog bisera, iskoristit ćemo riječi dugogodišnjeg konzervatora dr.sc. Radoslava Bužančića:

“Blaca danas nisu, poput ostalih bračkih pustinja, napuštena ruševina koja se polako pretvara u arheološki lokalitet. Sačuvala ih je ljubav zaslužnih, a ovdje ih zbog velikog broja nije moguće imenom spomenuti, pa ipak, dovoljno je reći da su kuće obnovljene, urušeni bedemi popravljeni, putovi i planinske staze očuvani, vlasnički udjeli sređeni i objedinjeni, inventari restaurirani, vinogradi barem malim dijelom podignuti, samonikli borovi golemog maslinika uklonjeni, snimci i inventari urađeni, projekti pripremljeni, devastacija krajolika spriječena, kameni kuk i planinske sipine ukroćene, muzej postavljen i javnosti otvoren. I tako pola stoljeća nakon smrti don Nike u Blacima stoji vrijeme zajedno s oprugama satova njegova opservatorija. Samostan je očuvan, ozračje njegovih prostorija nepromijenjeno, običaji sačuvani i opet će molitva pratiti procesije u tjednu nakon Velike Gospe, a zvuk crkvenog zvona na tren će prekinuti tišinu ugašenog samostana u zadnjem autentičnom kulturnom krajoliku otoka Brača u čijoj tišini šum mora skrivene uvale odjekuje kao bijes olujnih valova.”

I doista, valja odati priznanje svima koji su u posljednja četiri desetljeća vrijedno radili na očuvanju ovog prirodnog i kulturološkog fenomena, uz kontinuiranu potporu Splitsko dalmatinske županije i Ministarstva kulture i medija.

Čeka nas još puno posla, a početak radova na Posjeteljskom centru potvrda je da se i nadalje ide dobrim putem.

Ekomuzej zaista postaje potencijal za novi život „bračke pustinja“ u 21. stoljeću kroz očuvanje svih njezinih vrijednosti, ali i njihovo novo vrednovanje, uz svježije ideje za bolji život zajednice.

CENTAR ZA
KULTURU
BRAČ

GALERIJA "BRANISLAV DESKOVIĆ", BOL
PUSTINJA BLACA, NEREŽIŠĆA
MUZEJ OTOKA BRAČA, ŠKRIP